

Apponyi Albert beszéde.

Apponyi Albert gróf: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Két oldalon hangzottak fel a teremben oly alkotmányjogi tételek, vagy helyesebben szólva az en felfogás szerinti sarkalatos tévedések, a melyeket ellenészrevétel nélkül nem hagyhatok.

Az egyik Tisza István gróf t. képviselőtársamnak az a felfogása, mint hogyha egy, az országgyűlést elnapoló királyi kéziratnak felolvasása után vitának, felszólalásnak és határozathozatalnak helye nem volna többé. (Ugy van! jobbfelől.) Ez a felfogás ellenkezik úgy alkotmányosságunknak sarkalatos biztosítékával, mint az eddigi gyakorlattal. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Hogy ez utóbbival előbb végezzek, méltóztassék csak arra emlékezni, hogy amikor a képviselőháznak nem kisebb ember volt elnöke, mint néhai Szilágyi Dezső, egy, az országgyűlést elnapoló királyi kézirat olvastatott fel nem Szilágyi Dezsőnek, hanem az akkori alelnöknek elnöklete alatt, ki abból a felfogásból indult ki, amelynek ma Tisza István t. képviselőtársam adott kifejezést. A képviselőháznak akkori elnöke, Szilágyi Dezső az elnöki székből alelnöktársai iránti lehető legnagyobb kímélettel, de egész világosan dezaualta ezt a felfogást. (Helyeslés a jobboldalon.) Nekem magamnak is volt szerencsém azóta az elnöki székben ülni, az én elnöklésem alatt is előfordult ilyen királyi kéziratral való elnapolás és ennek felolvasása után, még pedig anélkül, hogy az akkori kormány részéről az ellen a legkisebb kifogás is tetétt volna, a kéziratral összefüggő kérdések felett vita indult meg. (Helyeslés balfelől.) Ennyit az eddigi prakszisra nézve.

De kérem, a dolog természete szerint összerokadnának alkotmányunk igen sarkalatos biztosítékai, hogyha ezt a tételt elfogadják. (Élénk helyeslések a baloldalon.) A királynak minden uralkodói cselekedete érvényesség szempontjából a törvény által bizonyos feltételekhez van kötve. Az országgyűlés feloszlatására és elnapolására vonatkozó királyi jognak gyakorlása

tekintetében még azon általános kellekeken kívül, amelyek minden királyi eselekmény érvényességéhez szükségesek, mint például miniszteri ellenjegyzés, ezeken kívül még külön korlátokat is állít föl a törvény. (Ugy van! balfelől.) Hát ne legyen joga a Háznak megállapítani, hogy vajjon a királyi kézirat megfelel-e azoknak a kellekeknek, amelyeket a törvény minden királyi eselekmény érvényességére nézve felállít és vajjon megfelel-e azoknak a külön kellekeknek, a melyeket a törvény a Ház feloszlatása és elnapolása tekintetében felállít? (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.)

Ha a Háztól ezt a jogot elvitatjuk, akkor a törvényességnek leple alatt a parlamentnek tevékenységét teljesen megbénítani, megsemmisíteni engedjük... (Taps a baloldalon. Zaj a jobboldalon.) Ha az abszolutizmust bizonyos királyi jogoknak törvényes garatálása útján lehetne az ország életébe becsémpeszni: úgy alkotmányosságunk egyenesen ad absurdum volna vezetve. (Helyeslés a baloldalon.)

Nem fogadhatom el ebben a tekintetben azt a kifogást, amelyet a t. miniszterelnök tett, aki azt mondotta, hogy ő felsége a király iránti és a magyar jellemben és a magyar nemzet hagyományában élő, s így bennünk is élő lojalitásnak, tiszteletnek ez az eljárás nem felel meg. (Zaj a jobb- és baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Boesánatot kérek, a magyar királynak hatalma és felsége állása a magyar alkotmányon alapszik. (Taps a baloldalon.) Nem az védi még és tartja meg a királyi trónnak fenségét, aki az alkotmányt megtámadja, (Taps a baloldalon.) hanem az, aki az alkotmányt megvédi. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.) És én óhajtom, kívánom, akarom és minden befolyásomat arra fordítom, hogy a magyar nemzet a legsúlyosabb és így a jelenlegi súlyos megpróbáltatások közt is őrizze meg tántoríthatatlanul hűségét koronás királya iránt, de sohasem fogok arra közreműködni, hogy nálunk olyan fajta lojalitás fejlődjék, amely a királyi joggal való visszaélésekkel szemben, amelyekért a korona miniszterei felelősek, az alkotmány védelméről lemondani kész. (Taps a baloldalon. Zaj jobbfelől.)

Ami pedig a miniszterelnök úrnak Kossuth Ferenc felszólalása egyik részével szemben tett megjegyzéseit illeti, én mindenekelőtt megelégedésemnek adok kifejezést a felett, hogy a királynak itt jelenlévő első képviselője az által, hogy érdemleges vitaközébe becsúszott, maga cáfolta meg azt a tant, (Taps a baloldalon. Zaj jobbfelől. Halljuk! Halljuk!) hogy a királyi kézirat felolvasása után felszólalásoknak helye nincs. Én nem kifogásolom, hanem állítom, hogy nagyon helyesen tette a miniszterelnök úr, . . . (Zaj a jobb- és a baloldalon. Halljuk! Halljuk! balfelől.)

Apponyi Albert gróf: . . . hogy amit elmondani szükségesnek vélt, az elmondta. De a tartalmát annak, amit mondott, nem tehetem magamévá, s nem tartom a tényállás helyes felfogása szempontjából megfelelőnek.

A miniszterelnök úr ugyanis azt mondja Kossuth Ferenc barátomnak azzal a kijelentésével szemben, hogy az országgyűlés az ő feliratára még nem kapott választ, amiből az következik, hogy újabb előterjesztéssel csak nem járulhatunk mi, az országgyűlés többsége ő felsége előtt, mielőtt választ kapott az országgyűlésnek már hivatalosan előterjesztett véleménynyilvánítására és feliratára; azt mondja, hogy igenis kaptunk választ (Zaj balfelől.), még pedig többrendbeli tekintélyes férfiaknak megjelenése által, akik azzal voltak megbízva, hogy ő felsége beleegyezésével a mostani parlamenti többség vezéregyéniségével tárgyaljanak, továbbá abban a kéziratban, amely a jelenlegi kormány kinevezése alkalmával a miniszterelnökhöz intéztetett. (Halljuk! Halljuk!)

Már most, én igen nagyra becsülöm azt a parlamenti pártközi szövetséget, amelynek igénytelen tagja vagyok, de annyira nem taksálom, mint a miniszterelnök úr, hogy azt az országgyűléssel identifikáljam. Nem a koalíció küldött feliratot ő felségehez, ehhez nem is volt joga, hanem a képviselőház küldött feliratot ő felségehez, mert habár az indítvány ezen feliratra nézve ezekből a padokból jött, abban a pillanatban, midőn a képviselőház azt magáévá tette,

gát, megbámulták lelke magas szárnyalását és tudománya mélységét, szíves örömmel hallgatták lelkes beszédeit és tanúi voltak annak a fáradsággal teli életnek, melynek Káldi oly türelmes szívvel viselte, a legnagyobb tisztelettel és becsüléssel viseltettek iránta.

Mint életirói említik, tisztelte és szerette őt mindenki a főrendiek és közsorsúak egyaránt. Legtöbb tisztelője jóindulatát és szeretetét mint szónok szerzte meg magának. „Benevolentia susceptus ab Optimatibus, floreat apud omnes ordines gratia, et autoritate, quam testata saepe sapientia, prudentia, tam imprimis exquisita, qua pollebat, eloquentia sibi conciliabat.”¹⁾ S ez nem is csodálatos, mert — mint életrajzírói feljegyezték — lelkes, tudós és lángszavú szónok volt, aki szépen kidolgozott és mesteri módra előadott beszédeivel gyakran gyönyörködtette, nem ritkán bámulatra ragadta a hallgatókat; aki sohasem beszélt eredmény nélkül; aki hallgatói lelkét hatalmas szavával mindig megtudta indítani; aki a szószéken nem remegett senkitől sem, hanem mindenkit, a főembert csak úgy, mint a pórt, mint a bátran, épen olyan szeliden kötelességei teljesítésére intett. „Gravi, nervosa, vehementi oratione dominabatur, imperabatque animis, nolentes, volentes in obsequium flectebat.”²⁾ Másik életrajza pedig így szól róla: „Iud in universum dici potest concionatore vehementem, gravem, dictum

et Spiritu fuisse plenum, qui non raro diceret cum admiratione auditorum, subinde cum applausu, nunquam sine fructu . . . qui audent summose infimos qua suaviter, qua fortiter ad officium cohortari.”¹⁾

Szerették őt, sőt rajongtak érte szerzetes társai, kiket a maga jó példájával buzdított munkára, felkesítve az érények gyakorlására, s akik benne, midőn főnökök lett, nem rettegett zsarnokot látnak, hanem szerető atyát tiszteltek; ki bár éber szemmel örködött a szabályzatok megtartása felett és önnön magához túlságos szigorú volt, az elüljáró zordon szigorúságát bőles méltányossággal és a jó atya szíves gyengédségével enyhítette, s aki a maga lépteivel törte a csapást, amelyre alattvalóit kívánta terelni. Kazy mondja róla: „Cum aliis Tyrnaviae Superior, ac deinde Poseni Rector praest, quod vitae, quod instituti ratio ab omnibus postulabat, sine supercilio severus exigit, et facile sequaces habuit in via, quam ipse prius suis vestigiis emolisset.”²⁾

Szörényi följegyezte róla, hogy mikor halálát közeledni érezte, társait összegyűjtve, mindenkitől bocsánatot kért s magát minden egyes rendtag szíves és jámbor emlékezetébe ajánlotta. S miként a számos feljegyzés tanúsítja, társai meg is őrizték emlékét.

De minden feljegyzésnél jobban megőrzik

emlékét művei, a magyar irodalom eme díszei melyek között így időrendre, mint értékre nézve első a bibliafordítás, melynek végére az Oktató Intés van csatolva.

Nagyban hozzájárul Káldi nevének emlékeztetésére az a két vaskos kötet is, mely a pozsonyi érseki könyvnyomtató műhelyből 1631-ben került ki. Az egyik Káldi vasárnapi beszédeinek első része, a másik pedig ünnepi beszédeinek első kötete.

Jóval Káldi halála után, 1681-ben jelent meg egy másik beszédgyűjteménye, az „Istennek szent akarattya” című, mely nem egyéb, mint a tiz parancsolat bő magyarázata egyházi beszédekben. Ezt a munkáját Kollonits Lipót gróf bíboros püspök adta ki.

Káldi legtöbb életrajzírója még holmi „funebris argumenti”, halotti beszédekét is tulajdonít neki. Így Bod Péter azt mondja Magyar Athenása 126 lapján: „Adott Világra valami Halotti Prédikációkat is.” Sándor István Magyar Könyvháza¹⁾ ennek a könyvnek megjelenését 1629-re teszi. E gyűjteményről azonban mit sem lehet biztosan állítani; egy példánya sem ismeretes.

Káldi azon történeti könyvének is, melyet a magyar királyokról írt, csak emléke maradt fenn.

Az 1629-ben Bécsben Baranyai Péter győri kanonok és pápai esperes költségén megjelent

1 Kazy: Hist. univ. Tyrn. 65.

2 Kazy: Hist. univ. Tyrn. pag. 64.

1 Elogia ref. S. J. X. 384.

2 I. m. 65.

ez a felirat a képviselőháznak a felirata és — aki választ vár, az nem a koalíció, nem egyes vezérferfiak, hanem a képviselőház; és mi, akármilyen kicsiny vagy tekintélyes legyen állásunk a parlamenti pártokban, nem követhetjük el azt a szerényletlenséget, azt a jogbitorlást, hogy a hozzáink intézett üzenetet a képviselőháznak adott válaszként tekintjük. (Lelkes eljenzés és taps balfelől.)

Épp oly kevésbé fogadhatjuk el, hogy ő felsége a király választát az országgyűléssel a miniszterelnökhöz intézett kéziratos útján tudassa. Bocsanatot kérek, az alkotmányos faktorok közötti érintkezések megvannak a mi közjogunkban és történetünkben hagyományos formái, amelyek ez alkotmányos faktorok állásának kölcsönös megbecsülését jelképezik. Ezekből a formáktól való eltérés szándékát mi nem is szponálhatjuk ő felségénél és ezért ő felségének alkotmánytisztellete iránti elismerésünk és bizalmunk tiltja, hogy a miniszterelnökhöz intézett kéziratos a képviselőháznak adott válaszként tekintünk. (Hosszantartó, szünni nem akaró élenk eljenzés és taps balfelől.)

H I R E K.

— **Püspök urunk ő nagyméltósága** f. hó 14-én reggel Kolozsvárra utazott, hol részt vett az igazgatótanács ülésén. Kolozsvárról Tordára ment, hol 16-án megkezdte őszi bérmautját, melynek sorrendjét lapunkban már közöltük.

— **Személyzetiek.** Opra Lajos ideiglenesen nyugalmazott oláhláposbányai lelkes, minthogy egészsége helyreállt, Alsójárába küldetett lelkesnek. Haulik K. János csikszimonesatószegei káplán Szentkatolnára helyeztetett át hasonló minőségben. Az újmisések közül segédlelkészek, hitelemzők lettek: Fülöp János Csikszimonesatószege, György Lajos Tordán és Péter János Gyergyószentmiklóson.

könyvecskét, melynek címe: „Evangeliumok és Epistolák, Mellyeket esztendő-áttal olvastat az Anyaszent-egyház Vasárnapokra és az Innepekben: a Kalendariommal; és Karáchnyi s Husvéti Énekekkel”, sokan szintén Káldinak tulajdonítják. Így Stoeger, Szörényi, Alegambe, Katona, Tanner, Horányi, De Backer-Sommervogel. Annyi bizonyos, hogy e könyvecskében az evangéliumok és leckék a Káldi-féle szöveg szerint vannak közölve.

Káldinak az Oltárszentségről és a Boldogasszony dicséretéről írt egyházi beszédei, melyekről Szörényi, Katona és Alegambe emlekednek meg, s melyek nyilván kéziratban maradtak, 1681-ben már nem voltak meg. Ez kitűnik abból, hogy az „Istennek szent akarattya” végére esatoit „Admonitiuncula typographi ad lectorem” nem említi Káldinak azon művei közt, melyek, hogy napvilágra juthassanak, még bőkezű Maecenásra várokozhatnak. Az Admonitiuncula szerint akkor már csak a következő Káldi-féle kéziratok voltak meg:

1. Conciones Ungaricae in singulos dies totius Quadragesimae.
2. Alter Tomus Concionum Dominicalium.
3. Alter Tomus Concionum Festivalium.
4. Explanationes in Canticum Magnificat.

Örökös kár irodalmunkra nézve, hogy e munkák soha sem kerültek sajtó alá.

— **Egyháztanácsi ülés.** A kézdivásárhelyi róm. kath. hitközség egyháztanácsa, kedden délután 4 órakor a főgimnázium helyiségében Balázs Ferenc főesperes vezetése alatt népes egyháztanácsi ülést tartott. Az egyháztanács a főesperes előterjesztésére első sorban nagy örömmel adott kifejezést a fölött, hogy gróf Majláth Gusztáv Károly püspököt király Ő Felsége a valóságos belső titkos tanácsosi ranggal lüntette ki s ezen örömet jegyzőkönyvében azon óhajjal határozta megörökíteni, hogy az Úr kegyelme sokáig tartsa meg a lángelkű főpástrort az erdélyi egyházmege élén a hitélet fejlesztésére s a hívek boldogítása érdekében. Majd Somogyi Gusztáv új plebánost üdvözölte röviden, de szép szavakban a rokonszenves főesperes, Isten áldását kérve itteni működésére. A jó kívánatokat Somogyi plebános meleg érzésseljes szavakban köszönte meg. Ezek után igen fontos keblü ügyet tárgyalt le a főesperes vezetése alatt az egyháztanácsi ülés.

— **Évmegnyitás papnövelőkben.** E hó 8-án, Kisasszony napján volt a gyulafehérvári papnevelőben a házi törvények felolvasása, melynek különös nevezetességet kölcsönzött kegyelmes Püspök urunk leereszkedő megjelenése, ki a legelső kínálkozó alkalmat is megragadta, hogy a vakációról visszatért fiait intelmeivel ez újabb munkába bevezesse. A törvények felolvasása után kivett egy néhány dióhéjba összeszorított \$-t és azt bővebben kifejtve alkalmazta a gyakorlatban előfordulható esetekre. Különös nyomatékkal hangsúlyozta a testvéri szeretet meleg ápolását, melynek ha valahol igen, úgy a papnövelőben különösen kell virulnia. Ezzel kapcsolatosan figyelmessé tett a kegyes főpástrort az esetleges torzalkodások okaira is, melyek véleménye szerint inkább félreértésen, és a szenge ész merész ítéletein alapultak, nem pedig rossz akaraton; s szeretettel buzdított, hogy ha talán nemzetiségi, valláskülönbségi okok v. más vidékről való jövés steff. miatt a békés élet megzavarodnék, a diszharmónikus helyzetet, ha másképpen nem sikerül, az előjárók segítségével is azonnal szüntessük meg. Ezután az életkönyvéből vázlatosan feltárta azt a lapocskát, mely a pap kötelességeit tartalmazza s rámutatott a papnál szükséges kellékekre, melyek között első helyet a „lemondani” kész lelkület foglalja el. Ezt a lelkületet akarja kegyelmes urunk bennünk kinevelni, s e lassan fejlődő, de értékes gyümölcs ápolására és táplálására irányul az a rendelete is, melyben a dohányzást és a szesz italok behozatalát az intézetbe oly szigorúan tiltja. Ezután megtanított, hogy a fiatal természettel együtt járó csapodár érzelmekkel miként kell okosan és sikeresen elbánni, mihez még hozzájárult a készséges templomi szolgáltra való buzdítás. Most jó atya módjára elment minden egyes vakációról visszatért fiához, kérdezgetvén, hogy: „hogy vagy?”, „hogy telt a vakációd?”, „nem voltál-e beteg” stb., minek végével év kezdeti ajándékul atyai áldását adta. Jelenlétében szívünk hangosabban vert, jó elhatározásaink megkésztetődtek és erősöbültek s az örömtől repeső lelkünk önkénytelenül is azt mondogatta: hála Istennek, hogy édes atya-anya helyett ily jó nevelő atyánk van.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet** szeptember hó 16-án délután 4 órakor tartotta Gyulafehérvárt, a városház tanácstermében választmányi ülését.

— **Oltáregyleti hírek.** Az oltáregyletek figyelmét felhívom arra a körülményre, hogy kerényeiket szeptember végeig nyújtásuk be, mert azon túl tekintetbe nem vétetnek.

— **A mádэфalvi emlék-oszlop felavató ünnepele.** A kegyelet, mely a porló hős vértanuk sirja fölé emléket emelt, bár ha későn is, de lerótta méltóképpen honfű szeretetének jelet. Egy néhány éve, hogy ott áll felavatatlanul. Most október hó 8-án (vasárnap) avatja fel Csik vármegye törvényhatósága egy szép ünnepély köreében. Délelött 10 órakor Murányi Kálmán főesperes plebános tábori miséje nyitja meg az ünnepélyt, azután a csiksomlyói róm. kath. főgimnázium és tanító intézet ifjuságából és a csikszeredai dalkörből alakított, egyesített énekar fog az örök szép Himnuszra rázendíteni. A megnyitó beszédet Becze Antal alispán, az ünnepi szónoklatot Dr. Györgypál Domokos ügyvéd, orsz. képviselő tartja. Nemzeti zászló című dalműt az énekar énekli. Odát irt és szavalja Zsögön Zoltán képezdei tanár, végül az ünnepélyt a Szózat fejezi be. Vonattal, mely reggel 9 óra 2 perckor indul Csikszeredából, délután 2 óra 10 perckor jön visszafelé s azzal kényelmesen ki lehet rándulni az ünnepélyre. Délután a csikszeredai „Vigadó”-ban társas ebéd lesz, melyre jelentkezni lehet október elsejéig. Lá z a r Miklós vármegyei aljegyzőnél. Ezt az ünnepélyt rég várja a hazafűi szeretet s úgy látják, hogy ha későn is, de a kegyeletnek eléggé nemes és szép megnyilatkozása leend. És mi hisszük, hogy minden év októberében, abban a hónapban, mikor a szivekre nemesak a hervadó lombok suttogása, az enyészet lehe száll rá, hanem megtelik honfűi bánattal, a multak keserű emlékével, megfogja Csikvármegye törvényhatósága nyitani a kegyeletet; oh mert a mi sziveinknek szüksége van a hazaszeretet erősítésére, táplálására, éltetésére.

— **Eperjes reklamálja Thökölyt.** Thököly hamvaira nézve eddig az a megállapodás, hogy a késmárki ág. ev. templomban helyezik el. Eperjes ellenben most magának akarja megszerezni. Eperjes város képviselőtestülete a Thököly-hamvak ügyében Dr. Csatóry Ágostonak, a függetlenségi párt elnökének indítványára kimondta, hogy az ev. egyházzal és kollegiummal karöltve, küldöttséget meneszt a kormányelnökhöz, a műemlékek országos bizottságához és Thaly Kálmánhoz. A küldöttség tagjai a város részéről: Kravzel Aladár polgármester és Magyar József főjegyző. A küldöttség ki fogja fejteti, hogy miután az első helyen ajánlott Késmárk a szent hamvakat méltó helyen nem tudja elhelyezni, azok a másodsorban ajánlott Eperjesen, az evangélikusok barokstíliú ősi templomában helyezendők el. Késmárkon ugyanis az egyedüli méltó hely a Thököly-féle var kápolnája lenne, de ez jelenleg a kath. egyházé, az új ev. templom pedig Thaly nézete szerint is tűzveszélyes és ormótlan, szecessziós. (Ez bizony nem igaz. Amikor építették, még föl sem találták a szecesszió mai terminusát a mostani tehetetlenség stílusának megelőzésére. Ha már érvelni akarnak az eperjesiek, ne érveljenek gallimatiaszokkal.) Eperjes mellett szól, hogy Thököly a kollegiumnak három évig tanulója, majd bőkezű patrónusa volt, hogy az ev. templom már az ő korában fennállott és hogy Eperjes mindig Thököly-párti volt és érte véres harcokat vívott. A küldöttség e napokban Budapestre utazik.

— **Nyilvános köszönet.** Ftdő. Lázár Móric, kudzsiri lelkes úr, szülőföldje iránt érzett ragaszkodásból, a torjai pléb. templomban egy díszes 800 kor. értékű szöszeket (Rétay és Benedek cég) állított Isten legnagyobb dicsőségére. A nagylelkű adományért e helyen is nyilvánítottam őszinte örömmüket s tolmácsolom legbensőbb halánkat. Torja, 1905. szeptember hó 5. Balázs Ferenc, főesperes, plebános.

— **Intenciók.** A hirdetett intenciók már teljesen elfogytak s így több kérésnek egyideig nem tudok eleget tenni. Ha ismét kapok, hirdetni fogom e lapban. Soóthy.

— **Szép és biztos mellekkeset.** Tanítók, jegyzők, papok vagy oly égenek, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megéri vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok újból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőműveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellekkesetre tehetnek szert ha címüket beküldik: „Hirdetési iroda” Budapest, váci-utca 20/b.

Seckau.*)

(V. L.) Steierország merész, de nem komor bérci között Gräcétől északnyugatra, a Mura folyó mellett 1883. óta egy újabb sásfészeke van a magasba vágó Szt. Benedek fiainak: Seckau. Ősi fészek ez. A gyermektelen Adalram von Traisen 1140-ben a boldogságos Szűznek ajánlotta fel birtokát és az augusztinusok rendje számára zárdát alapított az erdős hegyek között. 1147-ben 57 éves korában maga is ide vonult vissza és mint egyszerű frater nagy alázattal szolgált Istennek. Viharos századok zajlottak el ez ősi intézmény fölött: átélte az investitúra-viszály és a Hohenstaufok erőszakos korszakát, sőt a Mura mentén tüzzel-vassal pusztító török hordák is megakarták látogatni 1480-ban; szt. Afra napján mászták meg a magaslátot, de az időközben aláereszkedett nagy ködben nem találtak a zárdára. A mit a középkor romboló erői meg nem döntöttek, lerontotta a felvilágosodás farizeizmus.

II. József a többi szemlélődő renddel ezt a kedves szentélyt is, melynek csöndes magányában 640 éven át hangzott éjjel is, nappal is a nagy Alkotónak s egyszülött Fiának: Krisztusnak dicsérete, eltörölte. 1782. júl. 26-a, szt. Anna napja volt a határidő; utóljára zúgott a hatalmas harangok hangja végig a völgyek fölött a halkokon át a magas bércéig, a fényes Dómban megtartatott az utolsó hálaadó istentisztelet: és a szerzetesek kivonultak; s a nagy zárdá néma s a szentély árva lett.

Mostohája az állam lön, melynek gondoskodása mellett a templom és kolostor kínesei elkallódtak, még a püspököknek, sőt II. Károly főhercegnek gyönyörű mauzóleum sírját is feltörték és kirabolták. A hatalmas épület lassan-lassan porlott-omlott s néhány évtized múlva már rommá lett az egykor gyönyörű alkotás. János főherceg 1825-ben megtekintette a zárdát és e szavakat írta naplójába: „A Seckau-i zárdá egyike volt a legszebbeknek. . . Minden a legjobb karban volt szépen, rendesen gondozva —; most: minden oda van, berendezését elárverezték, elégették, valóban a vandalizmus nyomdokai. A felejtethetlen József császár kétes érdemeket szerzett magának.”

A teljes elpusztulástól azonban megmentette Isten édes Anyjának a bold. Szűznek e régi szentélyét.

Dr. Zwerger János hgypüspök Ő Felségének belegyűszével meghívta a beuroni bencéséket, hogy a dűledező zárdát és templomot vegyék át; 1883. szept. 8-án bevonultak az első szerzetesek a klastromba. Minden igen szánandó állapotban volt. A templom egyik tornya 1886-ban ledől és rombadöntötte a zárdá egy részét is, a másik tornyot pedig le kellett bontani. A

buzgó szerzetesek azonban hangyaszorgalommal láttak hozzá új otthonuknak, mindenelőtt pedig az Istenháznak renoválásához és Ő Felségének nagylelkű támogatásával, valamint az államnak és híveinek adományából néhány esztendő alatt megíjodott az ősi székesegyház és áll hatalmas két tornyával a román építészetnek ezen műremeke.

(Folyt. köv.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Tankönyv ismertetés.** Dr. Bilinsky Lajos, pápai kamarás, igazgató tankönyve: „Egyetemes Történet Tanító- és Tanítónőképzők számára I. kötet I. füzet. Ókor”, amint már eleve jeleztük, könyvpiacra került.

A tanítóképzők új tantermének megfelelő kath. szellemű világtörténelem eddig nem volt. A kath. képzők kénytelenek voltak protestáns szellemű vagy más iskolák számára írt s tantervüknek meg nem felelő tankönyvet használni. Valóban hézagpótló e könyv tehát. Amilyen messze kiható a tanítók, a tanítónők befolyása az ifjúságra, ép oly fontos az, hogy minő szellemben sajátítják el az ismereteket. A történeleminél ez egyenesen megmérhetlen fontosságú.

Nem adathalmoz, nem a nevek és a számok sokasága, nem a háborúk körülményes leírása jellemzi e könyvet, hanem épen az ellenkezője. Röviden, világosan és egyszerűen ismerteti az ókort. Nem hagy el semmit, ami lényeges és nevezetes. A nagy anyaghalmozban könnyen igazodik el, nehézségek nincsen benne, minden fölöslegest kerül. S ebben vegtelen segítség a tiszta, világos és választékos irály.

Mint egy vörös vonal húzódik végig rajta az emberiség művelődése. E körül szől és csoportosít minden eseményt. Gondosan felhasználja az újabb vívmányokat, az ásatások eredményeit anélkül, hogy elvetné a tiszteleltre méltó hagyományt. Ovakodik a hosszabb elmélkedésektől, de mindent megmond, ami az események helyes felfogásához és megítéséhez szükséges.

Különös előnye a munkának, hogy nagy gondot fordít már itt hazánk ókori történetére. Tüzetesen tárgyalja hazánk történetét a rómaiak alatt. A következő kötetekben természetesen még bővebb alkalma lesz arra.

Amit talán legelől kellett volna említenem, minden ízében korrekát katolikus a könyv. Finom érzékkel válogatja meg még a kifejezéseket is, ahol az események elbeszélése a legkisebb mértékben is érinthetné a növendék érzékenységet. Jól ismeri az író az ifjúság lelki letét, fogékonyságát és hibáit is! Könyvét a legszemérmesebb leánykának is kezébe lehet adni. A gazdag illusztrációk a legkényesebb kiválóak szerint vannak megválogatva.

Jól esik látnunk, hogy a világtörténelem fordulópontját, a Megváltó eljövételét külön fejezet tárgyalja, s Munkácsy gyönyörű Krisztusképe, mintegy dominálja az összes illusztrációkat.

Az író elvitázhatatlanul érdemet szerzett a magyar katolikus tanügy terén e hézagpótló munkájának megírása által.

A tiszta nyomás, finom papír, gazdag illusztráció, térképek s általában az igen izléses kiállítás a kiadót, a Franklin-Társulatot dicsérik. Ára 1 kor. 80 fill.

Gáspár István.

* **Ifjúsági Szentbeszéd.** Irta: Acsay Ferenc I. kötet. Ára 5 korona. Kapható Wolf Gyula könyvkereskedőnél Győrött.

Acsay neve ismeretes a vallásánárook előtt. Egyike azon lelkes és képzett harcosoknak, kik a vallásos nevelés eszközeivel igyekeznek regenerálni a magyar katholicizmust. Acsay e falankszban is első helyen áll. A magyar egyházzsónoklati reformok kezdeményezése és előbbrevitele körül határozottan vezető szerepre jutott. Ennek fényes jele a fennebbi címmel megjelent legújabb munka, mely 400 oldalon 74 exhortációt tartalmaz. Van a könyvben negyven apologetikus beszéd: szerző ezeket a nagyobb tanulóknak, a többi 34-et pedig a kisebb fiúknak szánta. Ez utóbbiak javarészből fordítások franciából s megjelentek már 5 év előtt a Szent Gellért hódolati füzetében. Aki akkor alaposan végig olvasta ezen exhortációkat, meggyőződhetett, hogy magyar nyelven csoportosan először olvas ifjúságnak szánt mintabeszédeket, s hogy e műfajnak a magyar kath. klérusban Acsaynál nincs hivatottabb művelője. E meggyőződés a mostani művelés teljesen beigazolódt.

Acsay kitűnően ismeri az ifjúság lelki szükségleteit s a modern idők viharos felhőinek járását. Keze ügyében van a lélektani ismeretek bősége s a legszelesebb körű gimnáziumi tudás. Ez okból oly érdekesek beszédei, tartalmilag pedig oly gazdagok, hogy a vallásánároknak nem kell a szavak és mondatok halmazában a gondolatok magvát keresnie, mert egy beszéd 2—3 exhortációra való anyagnak juttatja könnyen a birtokába.

A beszédek legfőbb bece, hogy mindenütt Jézus tanítása és élete a jegecedési pont, minden hit- vagy erkölcsi tétel Jézus életének példájával szentesítve. Fejtegetéseinek nyomán rájövünk, hogy tulajdonképpen minden igazság az emberi lélek mélyéből fakad.

Még csak annyit írunk, hogy egy ilyen műnek egyetlen exhortátor asztaláról sem szabad hiányoznia.

x. y.

* **Új tükör legújabb fényben.** Azon tény, hogy a „Leki Tükör” az első kiadásban 5000-nél több, a tavaly megjelent második kiadásban pedig egy felvél lefolyása alatt 20,000 példányban kelt el, fényes bizonyíték e könyvecske életrevalósága mellett. Miután a megrendelések az összes példányok eladása után is sűrűn következtek egymásra, a szerző kényyszerülve volt a harmadik kiadásra. A harmadik kiadás most, Órzoángyalok ünnepén jelent meg és pedig a kiválóalknak megfelelőleg némi módosítással, kevés bővítéssel és a szövegnek megfelelő fejlődéssel ellátva. Az igen esinos művecske a pesti „Stephaneum” nyomása. Ami az ifjú Tóbiásnak Ráfael főangyal volt, az e kiskönyv a mai kor és minden kor ifjúságának: a hűséges, eszes és erényes vezetője, oktatója, anyala. Külsője is megnyerő, belseje is tartalmas. Tartalma arra irányul, hogy főleg a tapasztalatlan ifjú és hajadon elkerülhesse a sokféle bün sodró örvényét a gyónás okos fölhasználása által, — hogy ha örvénybe talált kerülni, abból Krisztus szolgálójának bünboesátó jobbja által kiszabadulhasson, — hogy az Óltáriszentség anyagi eledelelől méltón, üdvösen táplálkozzék, — hogy lelkiileg fejlődjék és nemes fejlettségében megerősödjék. E könyvecske már is missziót teljesített. Most harmadszor indul országos útjára, hogy missziót tartson hazánk reményének és büszkeségének: a mindkét nembeli ifjúságnak. Beboesátást kér a Kárpátok vidékének egyes-völgyes városaiba és falvaiba, a kis és nagy Magyar-Alföld modern épületeibe és egyszerű régi lakóházaiba. Föl akarja keresni a Dunánál s le akar találni az Adria partjág Fiuméba. Termete inkább kellemes, mint impozáns. Hangja szelid, csengő és átható, mint a sz. Péterbazi-

*) Itt tartott 5 napi szentgyakorlatot az idén kegyelmes főpásztorunk.

lika kupolájából a sok ezrenyi hívőre letörékvő ezüst fuvola szava. Tüdője nem fárad ki. Hangszálai el nem fátyolozódnak. Lehelete tüzese, de az őszinte szeretet lángjától. Szíve tiszta, mert maga is tiszta szíveket akar teremteni, tanítása moesoktalan, mint az a nagyszerű könyv, melynek neve evangélium, főszerkesztője pedig a Szentlélek; hiszen ebből, tehát Krisztus bölcseségéből merít. Szóval ez az egyszerű kis miszionárius mindazon kellekkel bír, melyek által képes az elmét és akaratot a jónak megnyerni. Lelkek kedvelői, lelkek vezetői! Pártoljátok ezt a kedves kis miszionáriust, mert munkáitokat megkönyviti és szászorosan megtermékenyíti! A „Leki Tükör“ tavaly új fényt kapott a második, most legújabb fényt a harmadik kiadás által. Egy-egy díszes vászonkötésű példánynak ára 30 fillér, egy-egy példányé 14 fillér. Minden 10 példány után egy ingyen példány jár. A szállítási költsége nem a megrendelőt terheli. A megrendelést a Szatmár-Németi jezsuiták konviktusa előjáróhoz kell küldeni.

CSARNOK.

A magyar kath. ifjúság zarándoklata Rómába.

(Folytatás.)

(9.)

Minden eszköz felhasználásával a kis éden, a római Fórum nagytársa fűradoztak, így csatlakozott ehhez az eszakkéleti oldalon a császárok őt Foruma. (Fora caesarum.) A város haladására nézve előnyös volt a Fórum új kiépítése, mert ezáltal össze lett kötve a középpont a Marsmező monumentális épületeivel.

A harmadik század végén egy tűzvész nagy kárt tett a szép palotákban. Égi jel volt ez, mutatva, hogy a fény és dicsőség könnyen megsemmisül, ha a Teremtő kizárásával a kevély önistenítésből ered. A római császárok és a nép gondolkodása ha egyidőre meg is változott, az egy igaz Istenbe vetve bizalmát, amint ezt Nagy Konstantin uralkodásának fenségesen csillogó évei igazolják, de utódai eltértek a boldogító útról és felvették a pogány szokásokat, erkölcsöket. Nem késett soká a kiérdemelt bünhődés. A hatodik század második felében kitört a harc a pogányok ellen, templomaik, főbb épületeik omlottak össze, a szép Fórum is az ádáz fegyverek nyomainak szomorú képét mutatta.

Később újabb csapás érte a Fórumot. Földszüvedés rendítette meg felületét, egyes helyeken tizenhárom mtr. mélységet hagyott maga után a beomlott terület. A 15. században csak kertek, nádültvények és állatvásárterek borították a régi Róma híres Fórumát. Észrevehető módon nyilvánul itt az isteni Gondviselés létezése és hatalma. Megengedte, hogy az a szerény hely világtörténelmi nevezetességet vívjon ki, de midőn arra szolgált, hogy az isteni végzések ellen küzdjön, nem tartóztatta vissza a végső bukástól. A harsonák örömhangjaitól visszhangzó fejedelmi terek, káprázató kincsekkel a föld alá merültek, mivel nemcsak a művelődésnek, a császári fénynek, hanem sok bűnnek is a színhelyei voltak. A pogány középpont dicsőségéből kő-kövön nem maradt, az egész dicső negyed a földdel egyenlővé lett téve. Több évszázadon át volt így elhagyatva a feledés homályában a Forum és csak a XIX. század kutató szelleme fordította figyelmét a történelmi nevezetességi helyre. Ásatásokat rendezett a sok vagyon rejtő mélységekben, hogy hozzá felszínre az ősidők drága emlékeit. A felvett munkát váratlan szerencse kísérte, hisz a Fórum új ké-

péhez ez a buzgalom adta meg az esetvéna-sokot.

Bálványtemplomok, előkelő lakok maradványai, diadalivék, itt-ott egy keresztény templom romjai teszik érdekessé a Forumot. A keleti oldalon husz mtr. hosszú és megfelelő széles szöszék (Rostra) tekint az idegenre. A nagy arányok azon római szokásnak hódolnak, hogy a szónok beszédközben fel és alá járt, a közönség egyik majd másik részéhez intézve szavait. Előreszét szobrok és emléktáblák ékítik. A Rostra név a hadihajók vasorráitól ered. Antium város bevételkor több ily vértezett hajó jutott a rómaiak tulajdonába; győzelmük emlékére ezen szöszék szegletein alkalmazták tengeri zsákmányukat.

Régi jellegre vall a közelben felállított Phocas oszlop. Csiszolatlan terméskő alaplól tizenhét mtr. magasra emelkedik. A keletrómai helytartó Phocas tiszteletére készült és ezért esücsát a helytartó aranyozott szoborképe díszítette. A vésett kép most hiányzik róla, pusztán mered az oszlop fölfelé egyedül régiségét őrizte meg.

A római császárok iránt nyilvánuló tiszteletnek egyik hatalmas jele a 23. mtr. magas Septimius Severus diadaliv. A hasonnevű császárnak és két fiának dicsőítésére emelték, hogy az arabok és a parthusok ellen vívott harcuk oly kiváló sikerrel végződött. Ezen diadaliv felrészén Severus alakja egy hatosfogaton volt megjelenítve, amint Viktoria istennő megkoszoruzza. Reliefképei közül feltűnők: Babylon ostroma és bevétel, az Euphrat és Tigris folyókra való átkelés, a hadifoglyok szállítása. Ugy a szobor, mint a domborművek a vésőművészetnek gyermekkorát mutatják be és Michelangelo munkáihoz viszonyítva óriási őrtnagynak hátra a kialakuló fejlődésre. Az antik diadaliv VII. Pius pápa ásatásának egyik eredménye.

Szívünk édes érzésével közeledtünk a sok pogány emlék közt egy keresztény templomhoz, a „S. Maria antiqua“ bazilikához. A VII. század elején épült, pedig egyes részei sokkal régiebb kor benyomásait arulják el. Mégsem esik az építés ideje előző évtizedekre és a könnyen tévedésbe ejtő, különböző modorban alkotott oldallal és mennyezet eltérése onnan származik, hogy nem önálló épület, hanem a szomszédos palotából lett templommá alakítva. Augustus nagyszabású könyvtárházának fedetlen előtere, most a templomot övezi, a könyvtárhelyiségből pedig pillérek és oszlopokkal tagozott fő és mellékajók váltak ki.

Még ma is látható az előtérben egy mély kömedence, mely állítólag Caligula palotájához tartozott. A S. Maria antiqua belsejét bizanci festők freskói tarka színpompával gazdagítják. A képrombolás idejében a keletről ide menekülő szerzetesek és művészek munkája foglalja el az oldalfalakat. Magasról a képzőművészettel van köztük megörökítve a királyi széken ülő Jézus alakja, jobbról tizenegy latin, a bal oldalon kilenc görög szent társaságában, míg felül az ő szövetségéből vett csoportképek egészítik ki a harmonikus koncepciót. Érdekesek a Messiásra vonatkozó jóvendölések festői kivitele. Vörösmezőben, különböző színű görög betűkkel ismétlik a szt. írásban előforduló helyeket.

A széles Vicus Tuscus útról a Sacra Viana érve, mindjárt a jobboldali részen kerek falmaslat jelzi a híres Vesta templom helyszínét. Közös állami szentély volt ez a templom, melyben a Vesta nők istennőjüknek tiszteletüket nyilvánították. A tisztelet lényegét képezte az oltáron égő tűznek folytonos élesztése. Minden évben csak egyszer, március elsején lett meg-

újítva a szt. tűz és ha időközben magától elaludt, szerencsétlen előjelnek tartották.

Templomok két főreszre oszlott, a palladiumnak nevezett szentélyre és az ájtatoskodók gyűlö csarnokára. A szentély oltáron őrizték a tüzet, ide csak a Vesta papnők léphetek, a másik helyre férfiaknak is szabad volt bemenni. Egyes oszlopok, menyefarfagványok és a márványkorlátoknak megrongált maradéka maradt csak vissza az utókorra. Még gonddal kísért munkát sem jellemzi a Vesta templom ereklényeit, annál kevésbbé tarthatnak igényt a művészetre.

A templom mellett épült a papnők palotája, az „Atrium Vestae.“ Hosszant futó négyszög alakja három épületrészről állott: egy oszlopudvarból, ezt követték a hivatalos szobák, míg az előbbiektől keletre a gazdasági helyiségekkel találkozunk. A tulajdonképpen vett lakosztályok az emeleten voltak herendezve.

Nagy kiterjedésű volt az oszlopudvar, hosszúsága 68 mtr. tett ki, csarnokai kétemeletes magasságban vették körül. Az alsó folyosó oszlopai zöld márványból, az emeleteken elhelyezett oszlopok vörös márványból készültek. Valószínű, hogy az udvar közepén virágos parkok és díszhalakkal benépesített medencék nyújtottak a szigorú szabályok alatt élő Vesta nőknek szórakozást. Szobrokban sem volt hiány, ezek a főpapnőket örökítették meg. A hála köteleke hozta létre e szoborműveket, mert a Vesta nők pártfogása a hivatalok betöltésénél, a katonai rangok előmenetelénél mindig tekintetbe jött.

Az épület második részét a hivatalos helyiségek foglalták el. Egy magas, négyszögű terem, a Tablinum körül sorakoztak a szobák. A terem mind a négy oldalról három-három ajtó vezetett ezekbe, hol a Vesta nők a nap egy részét töltötték. Pényes berendezésükről szól a most is látható két szobának márványmozaikból összerakott, gyönyörű padozata.

Keleti oldalon az utolsó, a gazdasági épületrész tárul el. Itt tekinthető meg a széles vízmedencével ellátott konyha, szomszédságában egy nagyobb kamara lépünk, mely telve van régi edények törött darabjaival.

Az emeleti lakosztályok egy része a fürdőszobákkal, elég jó állapotban maradt meg. Szép kilátás nyílik innen az egész épületre, és a Forum egyik régi templomára, a Nagy-Konstantin császár bőkezűségéből emelt bazilikára.

(Folyt. köv.)

T. K.

Valakit várnak

Mezőségünk országútján, ahol nem is régen az a sok csinos piros tetejű tornácok lakás épült, melyben messze vidékről se-reglettek a jómódú lakosok, szemem szedett telepepek, most alaposan neki indult az ősi nagy takarítás

Asszonyok, leányok — meszelővel, söprűvel, gereblével, ki meg a tulajdon tiz ujjával ugyancsak neki fogtak a léces kis tornácok, keretek, kapuk ténbeszedéséhez; pedig eddig sem voltak azok elhanyagolva, de soha sem.

Hangos nótá mellett, vidám tereferéléssel meszelt, festéket vízzel pacsomagolnak, kevernek és kivágot papíros lemez mintákról akkurát, ahogy a városi szobafestőktől tanulták el nagy-szerű tulipános „passe partou“-kat piktorolnak a tornác falaira, sőt még az utcai ablakok „széjire“ is jut egy-egy mozaikkal utánzott „freskó“, hogy azt egy-megnézheti majdand aki erre felé kocsikázik

Minket is arra vitt kocsitunk. Ismerős

lévén a telepen, megállottam egy kicsit a Tólos portáján bekukucskálni a virágos kertecskébe.

Látszik az rögtön, hogy két karos, szorgalmas serdülő leány lakik ám itten.

(Ismerem jól mind a kettőt, a szöske-pöske Őrszit meg Margitot.) Egészen más kilátást nyújt az olyan telep háza tájéka, ahol lányok is vannak . . .

Nem lehet azért panasz a Bogyiné udvara ellen sem, az is csak ugy kézbe fogta a színes festéke mártott ecsetet, mint a Tólos lányok, pedig neki csupán fiai vannak; a Bottka néniék portáján meg éppen se fiú, se leány nem ágalhat, mégis bőven nyílt a nyáron a rojtos őszi rózsá, meg a késői nyári viola, aminek az illata messzire kiértett az országútra . . . Hanem hát a Talásiéknál mégis minden másként néz ki, mert a piktorolást meg a virágültetést is a lányok rendezték el, — azért van a kis kert is beültetve „környetlen de körül” piros szegfűvel, (ahogy Tólos néni szokta mondani) és a tornác is — nem körös körül, de „környetlen körül” festve tulipán és rózsakoszorúval. . . .

„Dieserestek!” — csendül fel a kellemes üdvözlés, mikor a tornácra felépül. — Nekem meg olyan szivemből fakad a válasz: „Most és mindörökké”, mintha ezzel a ház bekéjét, szerencsésjét alapíthatnák meg . . .

Megállok és hámulom ennek az egyszerű földmives népnek nagy intelligenciára valló szorgalmát. Végig dolgozták ezek a lányok az egész tavaszi szántás, vetés, kapálás, aratás, eséplés, térés, szedés — verejtek munkáját és esinós gömbölyű karjuk nem fáradt bele, kezüket nem törte fel annyira a nehéz kaptárral, hogy mikor esztanós parolát adnak, ne érezhessem rajta a nőies gyöngéd indulatok minden rezgését . . .

Ezzel a dolgos markos kézzel, ok a vékony varrótűt is megszokták fogni, ruhákat tudnak szabni, gépen is varrnak maguknak divatos szövettel és selyemmel díszített hajtókás buttyos derekakat.

Ha akad munka télen még pénz is keresnek ezzel, mert dolgoznak a többi telepes lányoknak, akik nem értenek ilyesmirek.

Ezek a dolgos erős kezek a mellett ép oly híven morzsolgatják ünnep és vasárnapokon a rózsafűzér gyöngyszemeit, mint a fehér újjú kis-asszonykák, kiket zárdában szigorúan erre nevelnek.

— Hoztam valamit, lányok! nem tartóztatom sokáig magukat, látom nagy dologban vannak . . .

Tólos néni nyitja már az első szoba kilincset, felrevoja a nagy virágos karton függönyöket, hogy egy kis világozást csinaljon a tiszta rendes — kicsi — lesötétített szobában, a lányok a hátam megett lesik a selyempapír zörgését: mit veszek ki? . . .

Kiváncsiak, de én előbb hátra tartom a kezemet és azt kérdem a szemök közé nézve:

— Mondják meg nekem, Őrszi, Margit, miért festik újra a hosszú tornácot, hiszen a tavaszon eleget kinlódtak vele — tiszta új volt még mindenütt a színe . . .

— De már csak úgy mink éppen nem hagyhattuk, vág bele az anyuk, nem tetszett látni a Bogyiéknél is pingálnak, a jövő héten erre jön az erdélyi püspök, hát mink még nem látunk püspököt soha, mert Jász-Ladányon, ahol laktunk, harminc évben egyszer jött el csak a püspök, azt akkor is csak az apjukat bérálta meg, ők meg a világon sem voltak . . .

Hát talán illene, hogy teljes díszben várjuk, a fiúk összedőlnek és bandérium megyen elibe a határig . . .

Na hát nekem elég volt annyi, most már oda tartottam elibük, amit hoztam — egy na-

gyon jól sikerült fényképe (levelező-lapon, Maros-Vásárhelyen árulják) a mi aranyajkú Püspökünknek, akiről még halvány sejtelmök sem volt az én embereimnek.

— Hogy hát „ilyen lenne?” . . . kérdi Tólos bácsi is, és felolja a fekete szemüvegét homlokára, ígér böles ember lévén, tudja, hogy mégis legjobban látja meg üveg nélkül a képet . . .

— „Gyerek ember e még!” veti oda a szót és nézi tovább a képet, a leányok nem merik elkérni tőle, csak pipiskednek, hogy ők is lássák . . .

— „Milyen fehér keze van” súgja Őrse, azzal fog minket pofon ütni, mikor megbérmál?

— Azt hallottuk, olyan szépen tud beszélni, hogy még a kövek is sirnak belé, igaz-e? . . .

Furesa! tőlem ilyen kérdezn. Talán ha azt kérdik: kék az ég? miért kék? igaz-e, hogy kék? — hamarabb el lehetett volna azt nekik magyaráznom . . . Előtűnk a kis kertben oly szomorúan zörgöttek az őszi szelben összeaszott félig nyílt georginák, fehér ökörnnyál üszött a levegőben — néhol beleakadva a zörgő galnyakba, bánatosan lengette összetett fátyolát.

Nekem most a „szőkefalvi” május járt az emlékemben. Mikor anyáéknál is vártuk a Püspökünket . . .

Május . . . május! . . . Ezer illatos virágodat mily lelkesedve kötöttük bokrétaiba, koszorukba . . . Most ezek szegények hol vesznek virágot? Nálam van ugyan kevés, de az nekem is fog kelleni díszíteni . . . Adok mégis néhányat, jöjjenek be utána lányok, elosztom a mennyi jut: a szengelyi plebános úrnak is ígértem ugyan belőle . . .

— Iszen csak ne lett volna ilyen száraz a nyár, az én Őrsimnek — mondja Tólos mama — ilyenkor másodsor vetett „görög hünyű” is nyílik, „borzasztó”, „kegyetlen” mondon jó szagú az, kivált reggelleden, és estefelé — tele van vele az udvar. De már mink nem győztük locsolni . . . Talán ha az a felsőes szép beszédjű kegyelmes Püspökünk erre megyen el, az ő áldása átal száll a mezőkön és elviszi tőlünk ezt a remítő szárazságot, szegénységet . . .

Még szántani sem bírtunk őszi vetés alá, nem tudom mi lenne velünk, ha erre felé nem tekintene az Isten?

— Ne feljen — Tólosné lelkem, „aki bizik, nem esalatkodik.” Majd ha hallani fogják azokat a lányok csendülő isteni ígéket, majd más színben tünik fel minden földi keserőségük . . . Megnyugodnak abban a szent hitben, édes meggyőződésben: — áldott az Úr kegyelme, aki nekünk ilyen vigasztalót küldött.

— — — — —
Madame Chrysantheme.

A szerkesztő üzenete.

A szolgálati pragmatika ügyében Gyuresovcz Károly és Sándor Imre tanító urak Meisel plebános úrnak saját szavait magyarázó és tisztázó második cikkére viszonzalásokat küldtek be. Megbocsátanak a felelők, ha válaszukat egészében nem adjuk ki. Személyes védekezést csinálnak, holott személyükben támadva nem voltak. Mindazonáltal mindkét válasznak a lényegét ideiktatjuk. Gy. K. úr kijelenti, hogy ő nem a pragmatika ellen szólott, melynek szükségességét nem vonta kétségbe, hanem csak a plebános úr indokolása ellen, melynél „a módot (t. i. a plebános úr) nem a legszerencsésebb és nem a legigazságosabban választotta meg.”

Elismeri azonban, hogy második cikkében a plebános úr tárgyilagossággal magyarázta meg felszólalásának indokait.

S. I. úr kijelenti, hogy a cikkében használt „ahány ház, annyi szokás” közmondás alkalmazását a plebános úr félreértette, mert ő ezt a közmondást a „kántori teendőknél állomásonkénti különbözőségére” vonatkoztatta, nem pedig „az iskolára vagy a tanítói teendőkre.” Kijelenti továbbá S. I. úr, hogy a közoktatásügyi minisztertől kiadott, valamint a püspöki tanterv annyira körülírják a tanítók iskolai kötelességeit, hogy ennel a pragmatika sem tehetne többet. Az iskolán kívüli viselkedést pedig a pragmatikával is aligha lehetne irányítani. Külömben is, ha a tanító a társadalomban hivatali állásával össze nem egyeztethető viselkedést tanúsít, a pragmatika hiányában is fegyelem alá vonhatja hatósága.

Pályázatok.

— A gyergyószentmiklósi róm. kath. népiskolánál nyugdíjaztatások folytán két tanítói állomás üresedésbe jöven: ezennel pályázatot hirdetek.

Egyik-egyik tanítónak fizetése a következő leendő:

1) Törzsfizetés a pátronus polgári község pénztárából 760 korona. 2) Lakbér 100 kor. 3) Kertilletmény 100 kor. 4) 5 öl ág tűzifa a házhoz szállítva 60 kor. 5) Faizási és legeltetési jog évi értéke lehet mintegy 100 kor. Összesen 1120 kor.

Ezenkívül esetleg az ötödéves korpótlék, ha t. i. a megválasztott tanítónak erre igénye lehet.

A pályázatok beadásának határideje szeptember 25-ike.

Gyergyó-Szentmiklóson, 1905. szeptember hó 9-én.

Ferenzi Károly,
iskolaszéki elnök.

— Az abosfalvi (Kisküküllő m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetjük. Évi jövedelem készpénz, fa, termény és földhaszonélvezetben — melynek egyharmada a harangozót, sekrestyést illeti, legalább 740 korona. Tandíj 70—75 korona. A szép lakás áll 2 szobából, konyhából, kamrából, gazdasági épületből és házi kertből.

A faiskola kezelését ha a község beállítja, a tanító elnyerheti kezelését, miért díjazást nyerhet. Kötelmei: a mindennapi és ismétlő iskolások oktatása és a felmerülő kántori teendők végzése; a harangozásról, az összes sekrestyei teendők végzéséről köteles felelősség mellett elfogadható személyről gondoskodni, a miért kapja a szántó föld egyharmad részét, a hivatól 35—40 véka töröküzát, 33 koronát.

Részletes fölvilágosítást a végzendő kötelességekről a plebánia hivatal ad.

Kellő okmányokkal felszerelt pályázatok f. é. szept. 26-ig adandók be alulírttához.

Abosfalva, u. p. Abosgálfalva, Kisküküllőmegye, 1905. szept. 11.

(1—2)

Dr. Sántha Albert
plebános, isk. széki elnök.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékek és az olajlakkok sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

szinezett szobapalló fénymázt,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (szinezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt* ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem födi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszög méter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr vagy 9¹/₂ márka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója

== FÖRAKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a **szabd. Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.**

Adonis Crème

Előítölti veszély nélkül egy pár nap alatt még a legmacacsabb szeplőt is. Legegyszerűbb használat, biztos eredmény. Egy tubus 3 korona. Valódi csak zöld tubusban.

Schwanen Apotheke Frankfurt a. Main 76.

Árverési hirdetemény.

Az Erdélyi Püspöki Uradalom tulajdonát képező alantirt **rév és hidvámzésedési** jogok bérbeadása tárgyában **1905. évi október hó 1-én d. e. 10 órakor** az uradalmi jószágigazgatóság irodahelyiségében (Gyulafehérvár, vár, Mikó-utca 1. sz.) nyilvános árverés fog tartatni.

Árverés tárgyát képezendik: 1. **A drombári hid.** — 2. **A csügedi rév.** — 3. **A tátéi rév** — vámzésedési jogok **1906. évi január hó 1-től** kezdve 1908. december 31-ig 3 egymásután következő évre.

Az árverés nyilvános, — azonban zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtnak fenti határmagig, utóbbiak az árverés megkezdése előtt felbontatnak és nyilvánosan közöltetnek.

Reflektánsok az összes jogok bérletére együtt vagy külön-külön is tehetnek ajánlatot.

Bánatpénzként a drombári hidra 800, a többi révjogokra 200—200 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban leteendő.

Bérlő tartozik az első évre eső egész haszonbéri összeget óvadékképpen letenni, illetve bánatpénzét e célra megfelelően kiegészíteni.

A haszonbér negyedévi egyenlő részletekben előre fizetendő. Az uradalom fentartja magának azt a jogot, hogy az ajánlattevők körülményeit mérlegelve, az ajánlatok közül szabadon választhasson.

A kötendő haszonbéri szerződés részletes feltételei alóírt jószágigazgatóságnál betekintheők.

Gyulafehérvárt, 1905. évi augusztus hó 30-án.

Az Erdélyi Püspöki Uradalom jószágigazgatósága.

A bérálás szentségének szertartása

czimü füzet,

Bérálási lapok

Bérálások anyakönyve

rovatos ivék kaphatók

Papp György könyvnyomdájában

Gyulafehérvárt.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészeti intézet. Alapított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetieh Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mo'ható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

	18	25	40	55	95	120	180
--	----	----	----	----	----	-----	-----

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott szellel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-orvos-feié

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fuffajást, ful- és nagyothallást, meg idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárában. DEBRECZEN.

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de 6 főzőlábast és 6 főzőfazeket különféle nagyságban 12 darabot 1 frt. 75 kr.-ért én szállíthatok. Ingyen esomagolás utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, györi és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi
éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

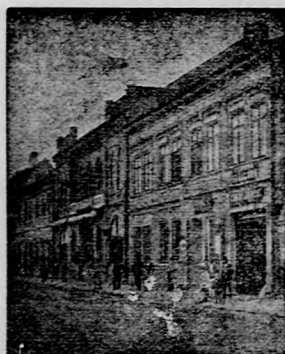

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzletünkbl 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemű **javitásokat, hangolásokat** és **átépítéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☀ Villamos világítás. ☀ Fürdő.
Telefon. ☀ Társas kocsí. ☀ Kitűnő konyha. ☀ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☀ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.